

BOKSLUT

Regionfullmäktiges demokratiberedning 2023–2026

Sammanställning av demokratiberedningens uppdrag, arbetssätt och huvudsakliga arbetsområden under mandatperioden.

1. Inledning

Regionfullmäktiges demokratiberedning har under mandatperioden 2023–2026 arbetat med frågor som rör demokratins villkor, invånarnas möjligheter till delaktighet och påverkan, de förtroendevaldas förutsättningar samt regionfullmäktiges arbetsformer. Arbetet har bedrivits genom kunskapsinhämtning, diskussioner, erfarenhetsutbyte, studiebesök och kontakter med såväl regionala som nationella aktörer.

Bokslutet sammanfattar de huvudsakliga områden som beredningen har behandlat under mandatperioden. Det är inte en fullständig redovisning av varje enskild föredragning, utan en tematisk sammanställning av arbetet och de frågor som återkommit. En kronologisk översikt över sammanträden och aktiviteter finns i slutet av dokumentet.

2. Beredningens uppdrag och arbetssätt

Enligt bestämmelserna för politiska organ ska det under regionfullmäktige finnas en demokratiberedning. Beredningens uppdrag har varit att bevaka demokratifrågor i syfte att bidra till goda förutsättningar för länsinvånarna att ta del av och medverka i det demokratiska samtalet, att verka för goda förutsättningar för de förtroendevalda att utföra sina uppdrag samt att utveckla fullmäktiges arbetsformer för ett bra demokratiskt samtal.

Beredningen har bestått av regionfullmäktiges presidium samt ytterligare en person per parti som varit representerat i fullmäktige. Arbetet har i huvudsak haft en kunskapsinhämtande och beredande karaktär. Frågor har behandlats genom föredragningar av tjänstepersoner och externa aktörer, studiebesök, återrapportering från konferenser och nätverk samt diskussioner mellan ledamöterna.

Under mandatperioden har beredningen bland annat haft kontakter med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, Örebro universitet, Örebro läns bildningsförbund, civilsamhällesaktörer och verksamheter inom Region Örebro län. Demokratinätverket har varit en återkommande del av arbetet.

3. Huvudsakliga arbetsområden under mandatperioden

3.1 Demokratins villkor, hot och samhällsförändringar

Ett återkommande tema har varit demokratins förutsättningar i ett föränderligt samhälle. Redan under 2023 behandlades demokratins tillstånd, yttrandefrihet och olika former av hot mot demokratin. Örebro universitet, Region Örebro läns säkerhetsfunktion och SKR medverkade i kunskapsinhämtningen. Under 2024 informerade Säkerhetspolisen om sin lägesbild och om vikten av systematiskt säkerhets- och riskarbete i offentliga verksamheter.

Beredningen har även behandlat frågor om polarisering, extremism, konspirationsteorier, förändrade informationsflöden samt artificiell intelligens och dess möjliga konsekvenser för offentlig förvaltning och demokratiska processer. Ledamöterna har tagit del av olika perspektiv på hur samhällsförändringar kan påverka tillit, delaktighet och det offentliga samtalet.

3.2 Medborgardialog, tillgänglighet och civilsamhälle

Medborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande har behandlats under hela mandatperioden. Under 2023 diskuterades bland annat e-petitioner, extern kommunikation, tillgänglighet till politiken och SKR:s modell för medborgardialog. Beredningen har också besökt Föreningarnas Hus och Tegelbruket samt tagit del av civilsamhällets och folkbildningens roller i demokratin.

Under 2024 behandlades brukarråd, Rådet för funktionshinderfrågor och kontakten mellan verksamheter och invånare. Under 2025 fördjupades diskussionerna om medborgardialog genom erfarenhetsutbyte med andra beredningar och genom information från SKR. Medborgardialog har beskrivits som ett verktyg för delaktighet och inflytande som kan bidra till tillit och förbättrade beslutsunderlag.

Under hösten 2025 planerades och följdes medborgardialoger upp inom Region Örebro län. Beredningen har därmed återkommande behandlat både formerna för dialog och hur invånarnas perspektiv kan tas till vara i den regionala demokratin.

3.3 De förtroendevaldas förutsättningar och fullmäktiges arbetsformer

Beredningens uppdrag att verka för goda förutsättningar för förtroendevalda har fått ett tydligt utrymme under mandatperioden. En enkät om den allmänna upplevelsen av förtroendeuppdraget presenterades 2025. I resultatet lyftes bland annat frågor om digitala arbetssätt, stöd och utbildning, kommunikation, mentorskap för nya förtroendevalda samt kompetensutveckling.

Enkäten följdes upp under året och en sammanställning skickades till partiernas politiska sekreterare för spridning i partigrupperna. Beredningen har även behandlat politiskt lärlingskap som en form för introduktion och erfarenhetsöverföring.

Under 2026 låg ett särskilt fokus på regionfullmäktiges arbetsformer, samtalston och trygghet. Frågan om god ordning och dialog i fullmäktige diskuterades, liksom praktiska skydds- och trygghetsåtgärder i samband med fullmäktiges sammanträden.

3.4 Barns och ungas delaktighet

Barns och ungas möjligheter till delaktighet och påverkan har varit ett återkommande område. Beredningen har tagit del av resultat från Liv och hälsa ung, rapporter om generation Z och generation alfa samt studier om ungas syn på demokrati och samhällsfrågor.

Under 2025 behandlades exempel från andra regioners arbete med unga regionutvecklare och Sydnärkes arbete med elevinflytande. I anslutning till detta framhölls betydelsen av möten mellan förtroendevalda och elever. Arbetet har gett beredningen kunskap om olika former för att öka ungas insyn, delaktighet och kontakt med den regionala politiken.

3.5 Val, valdeltagande och synliggörande av den regionala nivån

Inför Europaparlamentsvalet 2024 behandlade beredningen EU:s styrning gentemot regionerna, beredningens roll inför valet samt polisens arbete för att skydda demokratin. Inför de allmänna valen 2026 har valfrågorna fått en mer framträdande plats.

Beredningen har tagit del av Region Örebro läns planering för valkommunikation, vars syfte bland annat är att informera om regionens verksamhet, värna demokratin och bidra till valdeltagande. Örebro läns bildningsförbunds demokratifrämjande arbete och Örebro läns museums demokratiutställning och kampanj riktad till första- och andragångsväljare har också presenterats.

I dialog med representanter för media har beredningen diskuterat hur den regionala politiska nivån och regionala frågor kan synliggöras för väljarna. Under 2026 har beredningen även fått information om valnämndens och valkansliets praktiska arbete samt om polisens och länsstyrelsens uppgifter i samband med valet.

3.6 Demokratinätverket

Demokratinätverket har utgjort en regional arena för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Nätverket har samlat kommuner i länet, Region Örebro län, Polismyndigheten, Örebro universitet, Länsstyrelsen i Örebro län, Örebro läns bildningsförbund, RF-SISU och andra länsorganisationer. Arbetet har samordnats av demokratiberedningens presidium och tjänstepersoner inom Region Örebro län.

Återkommande teman har varit demokratisk delaktighet, tillit och social sammanhållning, barns och ungas deltagande, polarisering och desinformation, civilsamhällets och folkbildningens roll samt jämlikhet, inkludering och mänskliga rättigheter. Nätverket har inte varit beslutande; deltagande organisationer har ansvarat för återkoppling och spridning inom sina respektive verksamheter.

4. Sammanfattande iakttagelser

Mandatperiodens arbete visar att demokratiberedningens uppdrag har berört flera delar av den regionala demokratin: invånarnas delaktighet, det demokratiska samtalets villkor, förtroendevaldas arbetsförutsättningar och fullmäktiges former. Frågorna har ofta varit tvärssektoriella och har krävt kunskapsinhämtning från både Region Örebro läns egna verksamheter och externa aktörer.

- Medborgardialog och andra former för delaktighet har varit ett återkommande tema, både som kunskapsområde och som praktiskt arbetssätt.
- Förtroendevaldas förutsättningar har belysts genom enkäter, erfarenhetsutbyte, utbildningsfrågor och diskussioner om stöd, kommunikation och introduktion.
- Fullmäktiges samtalsklimat, ordning och trygghet har särskilt aktualiserats.
- Barns och ungas demokratiska delaktighet har behandlats genom kunskapsunderlag och exempel på konkreta arbetssätt.
- Val och valkommunikation har under 2024 och 2026 gett beredningen anledning att behandla både demokratisk säkerhet, valdeltagande och synligheten för den regionala nivån.
- Demokratinätverket har fungerat som en återkommande regional samverkans- och kunskapsarena i demokrati frågor.

Under 2026 har beredningen även behandlat frågan om demokrati frågornas framtida organisation. Bokslutet, tillsammans med bilagorna, är avsett att ge ett samlat underlag om vilka frågor och arbetssätt som präglat mandatperioden.

5. Sammanfattning av aktiviteter 2023–2026

Nedan redovisas ett urval av de huvudsakliga frågor som behandlats vid demokratiberedningens sammanträden.

Datum	Huvudsakligt innehåll
2023-03-15	Beredningens uppdrag; medskick från tidigare demokratiberedning; arkivens roll i demokratin; studiebesök på Regionarkivet; ledamöternas förväntningar; demokratin tillstånd.
2023-06-14	Örebro läns bildningsförbund; e-petitioner; extern kommunikation och tillgänglighet till politiken; medborgardialog; SKR:s Demokratidag; demokratinätverket; Föreningarnas Hus.
2023-09-21	Hot mot demokratin; Region Örebro läns säkerhetsarbete; yttrandefrihet; SKR:s arbete med externa hot mot demokratin.

Datum	Huvudsakligt innehåll
2023-11-01	Politiska styrdokument; kommunikation av beredningens arbete; ledamöternas förväntningar; studiebesök på Tegelbruket.
2024-01-17	Säkerhetspolisens lägesbild om hot mot demokratin; verksamhetsberättelse för 2023.
2024-03-08	EU:s styrning gentemot regionerna; beredningens roll inför EU-valet; polisens arbete för att skydda demokratin; ungas delaktighet och möjligheter till påverkan.
2024-05-08	Artificiell intelligens – risker och möjligheter; återrapporering från SKR:s Demokratidag; medarbetares delaktighet i förändringsprocesser.
2024-08-22	Centrum för hjälpmedel; Rådet för funktionshinderfrågor; brukarråd och kontakt med invånare.
2024-10-01	Kolada; regionbildning och regional demokrati; återrapporering från SKR:s nätverk för medborgardialog och samverkan med civilsamhället.
2024-11-22	Styrdokument och demokratisk struktur; partiernas arbete med demokrati och introduktion; medborgarnas möjligheter att påverka; återrapporering från konferens om maskulinitet, demokrati och extremism.
2025-01-17	Ungas trendspaning, generation Z och generation alfa; Region Örebro läns hållbarhetsprogram.
2025-03-13	Erfarenhetsutbyte med hälso- och sjukvårdens beredningar; enkät om upplevelsen av förtroendeuppdraget; erfarenhetsutbyte mellan fullmäktigeberedningar.
2025-05-14	Uppföljning av enkät om förtroendeuppdraget; material från Demokratidagen; diskussion om medborgardialog.
2025-08-21	SKR och medborgardialog; demokratinätverket; politiskt lärlingskap; uppföljning av enkät; lägesrapport om medborgardialoger.
2025-11-13	Ungas syn på demokrati och samhällsfrågor; unga regionutvecklare; elevinflytande i Sydnärke; internationell valobservation.
2026-01-22	Beredningens uppdrag och demokratinätverket; valkommunikation; bildningsförbundets demokratiuppdrag; museets demokratiutställning; samtalstonen i regionfullmäktige; synliggörande av den regionala politiska nivån.
2026-03-13	Fungerande regionfullmäktige och skyddsinsatser för förtroendevalda; revisionens arbete.
2026-06-05	Demokratinätverket.
2026-08-21	Demokratifrågornas framtida organisation; valet 2026 och Örebro kommuns valorganisation; polisens och länsstyrelsens valuppgifter; Politikerpanelen; planering av mandatperiodens sista sammanträde.
2026-10-02	Adolf Lindgrens stiftelse; ny mandatfördelning i regionfullmäktige.

6. Bilagor

Följande fyra dokument hör till bokslutet och bifogas som separata bilagor. De kompletterar den övergripande sammanställningen med uppdrag, konkreta underlag från arbetet med regionfullmäktige samt en särskild redovisning av demokratinätverket.

Bilaga 1. Demokratiberedningens uppdrag

Bestämmelsen beskriver beredningens formella uppdrag: att bevaka demokratifrågor, verka för goda förutsättningar för de förtroendevalda och utveckla fullmäktiges arbetsformer för ett bra demokratiskt samtal.

Bilaga 2. Vägledning för god ordning och dialog i fullmäktige

Vägledningen behandlar samtalston, respekt, saklighet och ansvar i fullmäktiges debatter samt ordförandens verktyg för att upprätthålla ordningen.

Bilaga 3. Åtgärder för fullmäktiges sammanträden

Dokumentet redovisar praktiska åtgärder för ordning och trygghet i samband med fullmäktiges sammanträden i Rådhuset, bland annat avseende placering, åhöraritytor, mötesfunktionärer och tillgång till väktare.

Bilaga 4. Demokratinätverket 2022–2026 – sammanställning

Sammanställningen beskriver nätverkets bakgrund, deltagande aktörer och återkommande teman, däribland delaktighet, tillit, ungas inflytande, polarisering, civilsamhälle, inkludering och mänskliga rättigheter.